

เรื่อง กากหมากตาฤๅษี

รายละเอียด

กากหมากตาฤๅษี ชื่อวิทยาศาสตร์ *Balanophora fungosa* J.R.Forst. & G.Forst. จัดอยู่ในวงศ์ขหนูนดิน (BALANOPHORACEAE)

สมุนไพรงากหมากตาฤๅษี มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า เห็ดหิน (เลย), ว่านดอกดิน (สระบุรี), กากหมากตาฤๅษี (ตราด), บัวผุด (ชุมพร), ดอกกฤษณาจากไม้ (ประจวบคีรีขันธ์), กากหมากพาสี (ภาคเหนือ), ขหนูนดิน (ภาคกลาง) เป็นต้น

ลักษณะของกากหมากตาฤๅษี

ต้นกากหมากตาฤๅษี จัดเป็นพืชเบียน เกาะอาศัยแย่งอาหารจากรากพืชชนิดอื่น มีความสูงได้ประมาณ 10-25 เซนติเมตร ลำต้นอยู่รวมกันเป็นก้อนขนาดใหญ่อยู่ใต้ดิน โดยลำต้นจะมีอยู่หลายสี เช่น สีน้ำตาล สีแดง สีแดงปนน้ำตาล สีเหลือง หรือสีเหลืองปนส้ม มีเขตการกระจายพันธุ์ในอินเดียน จีนตอนใต้ พม่า ภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซีย และทวีปออสเตรเลีย ส่วนในประเทศไทยพบได้ทั่วทุกภาคของประเทศ โดยพบขึ้นในป่าดิบชื้นทั่วไป

บนเขาสูง ที่ความสูง 500-2,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล โดยมีเกาะเป็นพืชในวงศ์ LEGUMINOSAE และ พืชในวงศ์ VITACEAE หรือ VITIDACEAE

ใบกาทมหากตาฤๅษี ใบเป็นใบเดี่ยว เรียบเวียนรอบลำต้น ใบมีขนาดเล็ก มีประมาณ 10-20 ใบ ใบเป็นสีเขียวอ่อนอมส้ม สีเหลืองอมแดง หรือสีน้ำตาล ปลายใบแหลม มีขนาดกว้างมากที่สุดประมาณ 2 เซนติเมตร และ ยาวประมาณ 3 เซนติเมตร

ดอกกาทมหากตาฤๅษี ออกดอกเป็นช่อ ดอกเป็นสีแดงอมน้ำตาล มีกลิ่นหอมเย็น ดอกเป็นแบบแยกเพศ อยู่คนละต้น ช่อแก่จะชูก้านขึ้นพื้นผิวดินเป็นกลุ่มหรือเป็นกระจุก กลุ่มหนึ่งอาจมีดอกถึง 10 ดอก โดยช่อดอก เพศผู้มีลักษณะเป็นรูปไข่แกมรี มีขนาดกว้างประมาณ 2-6 เซนติเมตร และยาวประมาณ 4-15 เซนติเมตร ส่วน ก้านดอกยาวประมาณ 0.7-1 เซนติเมตร กาบรองดอกเป็นรูปเหลี่ยมหรือมน ยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร ดอกมี จำนวนมาก กลีบดอกมีประมาณ 4-5 กลีบ สีเหลืองอมเขียวอ่อน มีขนาดเล็กมาก ดอกเรียงชิดกัน ไม่เบียด กลีบ ดอกมีขนาดเท่ากัน มีเกสรเพศผู้ 4-5 อัน เชื่อมติดกันเป็นก้อนแบนแคบ ๆ ยาวได้ประมาณ 2.5-5 มิลลิเมตร ดุม เกสรเป็นรูปเกือกม้า

ส่วนช่อดอกเพศเมียจะเป็นสีน้ำตาลอมแดง ลักษณะค่อนข้างกลมหรือรี มีขนาดประมาณ 2-10 เซนติเมตร ดอกเล็กละเอียดจำนวนมากอยู่ชิดกันแน่น ออกดอกในช่วงประมาณเดือนกันยายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พบออก ดอกนอกฤดูกาลบ้าง แต่ก็ไม่บ่อยนัก

สรรพคุณของกาทมหากตาฤๅษี

1. ทั้งต้นกาทมหากตาฤๅษี มีรสฝาด แพทย์ตามชนบทจะเอาผลตากแห้ง นำมาฝนกับน้ำฝนบนฝาละมีหม้อดิน ใช้เป็นยาแก้หูเป็นน้ำหนวก แก้แผลเน่าเรื้อรังเป็นอย่างดี (ต้น)
2. ชาวบ้านในแถบตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จะนำหัวของกาทมหากตาฤๅษี ไปผสมกับสมุนไพรอื่น ๆ ทำเป็น ยาแก้หอบหืดมานาน ซึ่งว่านับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าทึ่ง เพราะมี

รายงานทางด้านการแพทย์ว่า ลำต้นที่มีลักษณะเป็นหัวที่ฝังอยู่ใต้ดินนำมาสกัดได้สารโคนิเฟอริน (coniferin) สามารถใช้ทำยาแก้โรคหอบหืดได้ (ต้น)

คำสำคัญ : กาทมหากตาฤๅษี

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-05-18

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1566&code_db=610010&code_type=01